



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

### Historiae Ecclesiasticae Pars ...

Historiae Ecclesiasticae Pars Secvnda, Qva Continentvr Socratis Scolastici  
Constantinopolitani lib. 7. Theodoriti Cyrensis episcopi lib. 5

**Christopherson, John**

**[Köln], 1569**

De presbytero qui Arium reuocare curauit, & quomodo Arius Imperatori  
libello poenitentiae oblato, fidem Nicaeni concilij per simulationem calculo  
suo comprobauerit. Cap. XIX.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-12704**

contendit: Altera Eustathium denuo reducere magnopere laborauit. Commune ciuitatis concilium, partim huic, partim illi factioni subsidio fuit. Militum praesidiariorum turba, ipsa contra se, tanquam contra hostes concitata est, adeo ut gladios in se mutuo distinxissent, nisi Deus, & metus ab Imperatore illis iniectus, multitudinis impetum repressisset. Nam Imperator per literas tumultum exortum, & conflatas seditiones penitus sedauit. Eusebius autem eorum episcopus fieri reuult: ac propterea imperator illum magnopere commendauit. Qua de re literas ad illum scripsit, in quibus eius institutum admodum laudauit: beatum appellat, quod illum non vnus ciuitatis, sed totius fere orbis terrarum episcopatu dignum, omnes vno ore praedicarunt.

Octo igitur annos cōtinuos sedes Antiochena dicitur episcopo caruisse. Sero tandem eorum studio & labore, qui fidem in Concilio Nicæno confirmatam euertere nitebantur, Euphronius episcopus designatus est. Sed de Concilio Antiochiæ propter Eustathium conuocato, satis multa diximus.

*De presbytero qui Arium reuocare curauit, & quomodo Arius Imperatori libello pœnitentiæ oblato, fidem Nicæni concilij per simulationem calculo suo comprobauerit.*

## C A P. XIX.

Statim post, Eusebius, qui iam pridem episcopatum Beryti reliquerat, & id tēporis ecclesiæ Nicomedensi praerat, vna cum suis fautoribus pro viribus laborauit, ut Arium Alexandriam reduceret. Verum qua ratione istud effecerint, & quo pacto Imperator persuasus sit, ut Arium, & Eusoium pariter in ipsius conspectum venire pateretur, hoc loco dicendum arbitror. Imperator sororem habuit nomine Constantiam. Ista vxor fuit Liciunij, qui primum cum Constantino Imperij particeps fuit: deinde tyrannidem exercuit: qua de causa ad extremum trucidatus est. Huic Constantiæ cum presbytero quodam sectæ Arianae dedita magna intercedebat familiaritas: eum sibi intimum habuit. Ille tum Eusebij & necessariorum eius impulsu, sermonem

cum

## SOCRATIS HISTORIAE

cum muliere de Ario habuit: ei à Synodo iniuriam factam esse dicit: illum non ita sentire, sicut fama de eo loquebatur. Quæ cum audiisset Constantia, presbytero fidem adhibuit illa quidem, sed Imperatori dicere neutiquam ausa est. Constantia forte fortuna in grauem morbum delabitur. Imperator percrebro eam ægotantem inuisit. Cùm autem mulier morbo tam acerbè affligeretur, vt nihil præter mortem exspectaret, Imperatori commendat presbyterum, eius studiũ, pietatem, & beneuolentiam erga Imperium prædicat. Illam paulo post mors occupat. Presbyter in intimis Imperatoris habetur. Ac pedetentim plus authoritatis confectus, eundem sermonem de Ario refert ad imperatorem, quem cum eius sorore antea contulerat: Arium scilicet, nõ in alia sententia esse, quàm quæ fuisset à Concilio confirmata: & si in eius conspectum venire permetteretur, concilij decretis plane assensurum, atque eum sine causa insimulatum fuisse. Noua admodum & peregrina videbantur Imperatori, quæ erant à presbytero commemorata. Ille igitur, si (inquit) Arius cum Concilio consentiat, & in eadem sententia sit, non modò eum in conspectum meum venire patiar, verùm etiam honorificè Alexandriam dimittam. Hæc locutus, confestim ad illum scripsit his verbis.

### *Epistola Constantini ad Arium.*

*Victor Constantinus, Maximus,  
Augustus.*

**I**amdudum tuæ grauitati significatum est, vt ad mea castra venires, quo posses nostro aspectu frui. Vnde vix fatis mirari possumus, cur hoc abs te non extemplo factum fuerit. Iam igitur publico curru conscenso, nostra castra adire propera, vt nostram benignitatem & studium erga te expertus, in patriam redire queas. Deus te conseruet Charissime. Data, ad quintum Calend. Decembris. Iltam quidem Imperator ad Arium scripsit epistola. Me proinde incredibile studium & amorem, quo aduersus pietatem flagrabat Imperator, intuentem, permagna certe capit admiratio. Nam ex epistola videtur constare, Arium ab Impe-

Imperatore sæpissimè admonitum, vti resipisceret : & pro-  
 pterea ab illo iam repræhensum, quod crebro per eius lite-  
 ras prouocatus, ad veritatem ilico non rediisset. Arius i-  
 gitur paulo postquam literas Imperatoris acceperat, Con-  
 stantinopolim aduentat. Illum Euzoius (quem Alexander,  
 cum esset diaconus, eodem tempore, quo cæteros Aria-  
 nos abdicauerat, gradu deijciebat) eo comitatus est. Im-  
 perator illos suo dignatur aspectu : rogat, vtrùm fidei Con-  
 cilij Nicæni assentirent. Cui cum ab se assensum esse re-  
 sponderent, Imperator iubet, vt absque mora fidem suam  
 scriptis mandarent. Illi libellum conficiunt : afferunt Im-  
 peratori : qui quidem scriptus erat ad hunc modum.

Religiosissimo, Sanctissimoq; domino nostro Impera-  
 tori Constantino, Arius & Euzoius. Nos quidem, si-  
 cut tua singularis erga Deum pietas, domine Imperator, in  
 mandatis dedit, fidem nostram scriptis prodidimus, & de  
 Deo cum ipsi, tum cæteri, qui nobiscum sunt, ita credere  
 confitemur. Vt sequitur.

Credimus in vnum Deum, Patrem omnipotentem : &  
 in Dominum Iesum Christum filium eius, ex ipso ante o-  
 mnia secula genitum Deum verbum, per quem omnia fa-  
 cta sunt, cum quæ in cælis, tum quæ in terris : qui de-  
 scendit & incarnatus est, & passus est, & resurrexit, & a-  
 scendit ad cælos, & iterum venturus est iudicare viuos &  
 mortuos. Et in Spiritum sanctum, in carnis resurrectio-  
 nem, in vitam futuri seculi, in regnum cælorum, in v-  
 nam Catholicam Ecclesiam Dei, ab vna orbis terrarum o-  
 ra ad alteram vsque se porrigentem. Hanc fidem à sa-  
 cro sanctis euangelij accepimus, ipso Domino suis di-  
 scipulis dicente : Euntes, docete omnes gentes, bapti-  
 zantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti :  
 sicut vniuersa Catholica Ecclesia & scripturæ docent : qui-  
 bus quidem omnino fidem adhibemus. Iudex noster Deus  
 est, & in præsentia, & in futuro iudicio. Quapropter tuam  
 pietatem obsecramus, Imperator sanctissime, vt quum vi-  
 ri ecclesiastici simus, & fidem, & sensum, cum Eccle-  
 siæ, tum sacrarum scripturarum teneamus, nos pro tua  
 sanctimonia, quæ & paci sedulo studere, & Deum au-  
 gustè venerari solet omnibus controuersis, & inanibus  
 argutijs

Matt. 28

## SOCRATIS HISTORIAE

argutiis sublatis, matri nostræ, ecclesiæ scilicet, adiungas: Vti & nos, & ecclesia tranquillè vitâ degentes inter nos tuo, pro pacato & pio regni tui statu, & pro vniuerso hominû genere, omnes communiter cõsuetas preces peragamus.

*Arius Imperatoris mandato Alexandriam reuertitur, qui cum ab Athanasio non esset admissus, Eusebius eiusq; complices, varia contra eum crimina apud Imperatorem contextuerunt, propter quæ, Tyri, episcoporum Synodum iussit cõuocari.*

C A P. X X.

**A**D eum modum, quem diximus, cum Arius Imperatori persuasisset, Alexandriam reuertitur. Sed tamen hoc commento veritatem, quam tacitus occultauerat, minime poterat obruere. Nam Athanasius eum Alexandriam reuersum in ecclesiam recipere noluit. Illum enim, vt scelus detestatus est, Arius nihilominus errorem suum ex occulto disseminans, Alexandriam ad seditionem concitare molitur. Quo quidem tempore Eusebius, cum ipse ad Athanasium scripsit, tum Imperatorem ad scribendum impulit, vt Arius cum suis reciperetur. Athanasius tamen eos in ecclesiam admittere omnino recusauit: Imperatoremq; per literas docuit, fieri non posse, vt illi, qui fidem irritam fecissent, quibusque Anathema esset ab ecclesia denuntiatum, tanquam postliminio redeuntes, gradum suum recuperarent. Imperator rem iniquo animo & grauius ferens, per literas Athanasio interminatus est, his verbis. Cum concilij & voluntatis meæ rationem acceperis, fac omnibus in ecclesiam, ingredi cupientibus liberum aditum præbeas. Nam si intellexero quemquam, qui ecclesiæ particeps fieri cupiat, vel impeditum abs te esse, vel introitu prohibitum, mittam illico aliquem è meis, qui mādato meo te de gradu dimoueat, locumq; tuum alteri tribuat. Ista scripsit Imperator, cum vt ecclesiæ commodo inferuïret, tum vt consilio prouideret, ne eius concordia dirimeretur. Proinde iam tum Eusebius graui odio aduersus Athanasium inflammatus, valde opportunum tempus sibi ad id quod conabatur, oblatum putabat (habuit enim offensum Imperatoris animum eius instituto admo-